

Підготовка до народного форуму: програма регіональних круглих столів

«ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФЕРМЕРСТВА В УКРАЇНІ: ПРОПОЗИЦІЇ МАЛИХ АГРОВИРОБНИКІВ»

Організатори: ГО «Платформа знань – аграрний розвиток та сільські інновації», Асоціація фермерів та приватних землевласників України, Українська мережа сільського розвитку, ДУ «Інститут економіки і прогнозування НАН України».

Мета круглих столів: широке суспільне обговорення та узагальнення думок малих фермерських та селянських господарств для включення у порядок денний *Загальноукраїнського Форуму «Малі селянські та фермерські господарства під час війни та післявоєнної відбудови України: політичний діалог»*

Формат проведення: змішаний - *online* та *offline*.

ПРОГРАМА ТА ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

Сесія 1. «План відбудови України: Нова аграрна політика»

Цільовим призначенням нової агропродовольчої політики в Україні у післявоєнний період повинно бути перш за все забезпечення внутрішньої продовольчої безпеки для реалізації права населення країни на здорову та культурно адекватну їжу, вироблену за допомогою сталих методів господарювання. Це узгоджується зі Спільною аграрною політикою ЄС, яка у новому програмному періоді (2021-2027) удосконалена відповідно до вимог Європейського зеленого курсу (*European Green Deal*). В основі цього курсу – стратегії, які забезпечують кращий баланс природи, харчових систем та біорізноманіття для захисту здоров'я європейців та їхнього добробуту. Європейський досвід свідчить, що зазначені принципи найповніше реалізуються в аграрному устрої, основою якого є фермерські господарства сімейного типу.

Питання для обговорення:

- Як враховані у «Новій аграрній політиці» потреби та інтереси малих виробників?
- Чи відповідають запропоновані у плані відновлення заходи нової аграрної політики ролі фермерів та особистих селянських господарств (ОСГ) у формуванні ними внутрішньої продовольчої безпеки?
- Як впливали АФЗУ та фермери на розробку Плану відбудови України?

Сесія 2. «Оцінка збитків від війни та відновлення потенціалу фермерських та особистих селянських господарств»

Процес відновлення агросектора та сільських територій передбачає всебічну оцінку шкоди, нанесеної внаслідок російської військової агресії в Україні. Така робота щодо оцінювання збитків відбувається в Україні, проте далеко не завжди інтереси малих виробників та сільських територій всебічно враховуються. Одним із міжнародних підходів у цій сфері, який може бути адаптований для потреб України, є Методологія ФАО щодо оцінювання збитків від стихійних лих та кризових явищ.

Питання для обговорення:

- Що слід враховувати та які підходи використовувати при оцінюванні збитків агросектора та сільських територій в Україні, для того, щоб інтереси малих агровиробників були максимально враховані?
- А головне, які механізми треба створити для відшкодування витрат для малих сільськогосподарських виробників?

Сесія 3. «Купівля-продаж сільськогосподарських земель у період війни та повоєнної відбудови»

Обговорення результатів реалізації Закону України 552-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31.03.2020, а також інших законів у сфері регулювання земельних відносин, пов'язаних із прийняттям цього закону, а також змін та узгоджень з іншими чинними нормативно-правовими документами (зокрема, Земельним кодексом України) щодо функціонування вільного ринку купівлі-продажу землі в Україні на період війни та післявоєнної відбудови у зв'язку з загрозами для територіальної цілісності України та забезпечення реалізації конституційного права українців на безпечне продовольство вітчизняного виробництва.

Питання для обговорення:

- Які першочергові дії на національному та місцевому рівнях необхідні та можливі в умовах сучасних викликів, для того, щоб мінімізувати можливі ризики у сфері земельних відносин та ринкового обігу землі?
- Як запобігти обезземеленню малих фермерів?
- Для максимального врахування суспільних інтересів при ресурсокористуванні Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) у 2012 р. запропонувала всім країнам до впровадження, а у 2022 р. — актуалізувала у контексті забезпечення національної продовольчої безпеки, Добровільні керівні принципи відповідального управління земельними, рибними та лісовими ресурсами. Як примусити уряд включити ці принципи у порядок дня регулювання земельних відносин в Україні?

- Зараз 20-30% площ сільськогосподарських угідь пошкоджено війною. Якщо їх частину доведеться виводити з обороту, як це вплине на землекористування?
- Чи потрібно буде проводити нову земельну реформу по перерозподілу землі? Як захистити право на землю малих фермерів?

Сесія 4. «Роль і значення органів державного управління у розбудові потенціалу сімейного фермерства у період повоєнної відбудови»

Міністерство аграрної політики та продовольства України працює активно у підтримці аграрного бізнесу. Його кадровий потенціал, структура і функції націлені на нарощення виробництва та експорту. Керівництво Мінагрополітики не представляє інтереси і потреби малих виробників, робота з малими фермерами та ОСГ має скоріше формальний характер. Однією із причин цього є відсутність унормованого розподілу агровиробників за розмірами та чітких критеріїв для виділення малих виробників.

Питання для обговорення:

- Мінагрополітики та його роль в забезпеченні державної підтримки фермерів та селянських господарств.
- Програми державної підтримки, їхня доступність та ефективність для малих сільськогосподарських виробників та сімейних ферм.
- Унормування розподілу агровиробників за розмірами та законодавче закріплення критеріїв відповідності для малих виробників.
- Напрями та механізми реформування системи державної підтримки малих виробників.
Соціальний захист та пенсійне забезпечення малих сільськогосподарських виробників сімейного типу.

Сесія 5. «Національна програма дій підтримки фермерських господарств в контексті десятиліття (2019-2028 рр.) сімейних фермерських господарств Організації Об'єднаних Націй»

ООН проголосила 2019-2028 роки Десятиліттям сімейних фермерських господарств. Багато держав у контексті цього активно розробляють програми державної підтримки та впроваджують заходи для розвитку сімейного фермерства.

Питання для обговорення:

Що необхідно і можливо зробити в Україні для реалізації пріоритетів десятиліття фермерських господарств ООН?

Сесія 6. «Відновлення державних закупівель, державне сприяння у встановленні прямих зв'язків виробник-споживач та інших каналів збуту для дрібних виробників»

Серед підходів до державної підтримки фермерських господарств розвиток відповідної ринкової інфраструктури, постачальницько-збутових каналів, прямих взаємозв'язків між малими виробниками та споживачами належать до найдієвіших інструментів, що активно використовуються в багатьох країнах, зокрема державні закупівлі від малих фермерів для суспільних потреб здійснюються для програм шкільного харчування.

Питання для обговорення:

Які першочергові потреби у цій сфері є у вітчизняних фермерів і що необхідно та можливо зробити в Україні, за підтримки держави, для розвитку постачальницько-збутових каналів для фермерів, прямих державних закупівель, ринкової інфраструктури, прямих зв'язків між фермерами та споживачами тощо?